

De ce *Intelligence*?

Mariana MARINICĂ

Ion IVAN

Academia Națională de Informații „Mihai Viteazul”

Abstract

Intelligence is more than just data, information, and knowledge. Intelligence provides an accurate picture of the situation, evaluates existing conditions, vulnerabilities and opportunities, estimates possible future courses of action and assists decision process.

To examine the capabilities and intentions of the adversary, an intelligence picture must provide insight as a complete entity or system, gain an appreciation of the environment, not merely as a collection of unrelated individuals knowledge or units information. This approach recognizes that the obtaining of useful product of intelligence is a team effort and requires all resources contributing actively.

Sentimentul că informațiile ar avea ceva tainic generează ideea că acestea reprezintă obiectul de activitate numai al serviciilor speciale. Însă, la noi, ca și oriunde în lume, nu poate fi imaginată funcționarea economiei, a sănătății, a învățământului, a culturii, ori a oricărui alt sector socioeconomic fără informații. De altfel, analizând informațiile vom constata că ele sunt dominante în toate activitățile economice și sociale. În ceea ce privește aspectele curente ale vieții cotidiene, ca și în munca științifică ori în alte tipuri speciale de activități, fiecare om comunică, voluntar ori involuntar, transmite semnificații, dintre care multe se structurează în unități autonome, numite informații.

Contactul cu informația se poate produce și involuntar, el nu este neapărat rezultatul unui proces de căutare, chiar dacă percepția informației nu este aceeași pentru toți. Primim, culegem, prelucrăm, extragem, prelevăm, decelăm, producem ori consumăm informații când stăm de vorbă cu cineva,

contemplăm un obiect de artă, ascultăm muzică ori comunicăm verbal, citim sau privim ceva pur și simplu, ne gândim dacă să ne așezăm mai aproape ori mai departe de cineva, să atingem ceva sau pe cineva etc.

În același timp, putem afirma că, una dintre nevoile umane fundamentale este aceea de certitudine. Desigur, fiecare dintre noi știm că nevoia de informare este preliminară luării unei decizii. Cu siguranță, resortul care declanșează căutarea informației îl reprezintă nevoia, devenită intelectualmente necesitate, mobilizată concret ca scop generic (obiectiv, interes etc.) și realizată ca o căutare motivată foarte solid, căci „informația stă la baza construcției, a schimbării și a controlului lumii, constituindu-se astfel ca o incredibilă forță”¹.

În literatura de specialitate se găsesc mai multe definiții ale *informației*, care se referă la două noțiuni diferite. O primă categorie de definiții se referă la noțiunea de informații în sensul de date, știri, cunoștințe, vești, comunicări, iar cea de a doua vizează sensul datelor culese de servicii speciale, în primul rând în domeniul securității naționale, dar și în alte domenii (economic, politic etc.) și care, în alte limbi au termeni consacrați: *intelligence* (engl.), *renseignement* (fr.).

Faptul că în limba română termenul „*intelligence*” nu are încă un echivalent consacrat, iar cuvântul „*informații*” semnifică două noțiuni diferite poate genera uneori interpretări greșite. Terminologia este confuză și ca urmare a utilizării termenilor transatlantici și a diferențelor de interpretare a noțiunilor în sensul înțelegerii lor din perspectivă militară sau civilă.

O primă dificultate în încercarea de a percepe semnificația noțiunii de „*intelligence*” derivă din faptul că nu există o definiție general acceptată; sensurile variază de la un înțeles mai restrâns, și anume *informații secrete obținute prin mijloace specifice*, până la interpretări cuprinzătoare precum²:

- formă specială de cunoaștere în sprijinul procesului decizional al liderilor;
- activitate de culegere, analiză și interpretare a datelor, de

¹ Vlăduțescu, Ștefan, *Informația de la teorie către știință*, București, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2002, p. 27.

² Andronic, Cătălin, „Analiza de Intelligence – incertitudine și credibilitate”, în revista *Infosfera*, anul I, nr. 2/2009, p. 44-51.

identificare a posibilelor evoluții, de diseminare a produselor către beneficiari, de concepere și conducere a acțiunilor sub acoperire;

- organizație ca structură instituțională care conduce și gestionează activități specifice.

Teoria intelligence-ului în formularea dată de Robert J. Sternberg comprimă trei fațete ale intelligence-ului – componenta, experiența și practica – prin definirea drept o activitate mentală îndreptată în mod deliberat scopului de adaptare, selectare și armonizare cu evenimentele lumii înconjurătoare relevante pentru propria existență concluzionând că intelligence-ul constituie modul în care individul se comportă în raport cu schimbările din mediu pe timpul vieții sale³.

Conform afirmațiilor lui Charles S. Viar, oamenii își fundamentează percepțiile pe propriile simțuri – văz, auz, atingere, gust și miros –, pe judecăți de valoare intuitive și predicții și nu percep unii stimuli care exced spectrului propriu de credințe, sensuri și valori. Cercetătorii domeniului apreciază că numai în jur de 10% din fenomenele mediului înconjurător sunt receptate și înregistrate de ființele umane, însă aceasta nu înseamnă că partea nepercepută de noi nu există, ci ea există, se manifestă după propriile reguli și ne poate afecta și pe noi⁴.

Ierarhia lui Russel Ackoff⁵ identifică cinci paliere pentru clasificarea conținutului minții umane folosind următoarele noțiuni:

- **date** – reprezentate prin simboluri, numere, cuvinte;
- **informații** – constituite din date care sunt procesate pentru a fi utile; propoziții care furnizează răspunsuri la întrebările „cine”, „ce”, „unde”, „când”;
- **cunoștințe** – furnizate de aplicații ale datelor și informațiilor, răspunzând la întrebarea „cum”;

³ Sternberg, Robert J., *Beyond IQ: A Triarchic Theory of Human Intelligence*, New York, Cambridge University Press, 1985, p. 45.

⁴ Viar, Charles S., „Science, Magic and Mass Manipulation”, *Intelligence Briefs*, vol. 18, nr. 3, decembrie/2005 – Center for Intelligence Studies, <http://www.centerforintelligencestudies.org/archives>.

⁵ Ackoff, Russel Lincoln este profesor emerit în domeniul științei managementului la *Wharton School of the University of Pennsylvania*; <http://opim.wharton.upenn.edu>, p. 1.

- **înțelegeri / convingeri** – rezultate din combinarea nivelurilor anterioare, aprecieri răspunzând la întrebarea „de ce”;

- **înțelepciune** – constituită pe înțelegeri, convingeri și baze de cunoștințe combinate și evaluate.

Primele patru categorii sunt relative la trecut, arătând ceea ce a fost sau ceea ce este cunoscut. Doar stadiul „înțelepciune” se află în relație cu viitorul deoarece încorporează viziune și descriere. Folosind înțelepciunea, oamenii pot crea viitorul mai degrabă decât de a înțelege prezentul și trecutul. Dar dobândirea înțelepciunii nu este ușoară, pentru aceasta oamenii trebuie să utilizeze succesiv și celelalte categorii⁶.

Datele au existență obiectivă / tangibilă, sunt indici neprelucrați, necorelați, privind o anumită situație, un nivel anterior informațiilor primare; sunt elemente cantitative sau calitative – numere, valori, mărimi, relații, intensități și alte indicii sau elemente, exprimate prin text, imagine sau semnale, cu relevanță informațională pentru fapte, evenimente sau acțiuni. Datele descriu doar o parte a ceea ce se întâmplă și nu furnizează nici o judecată de valoare sau posibilitate de interpretare și nici o bază durabilă de acțiune sau hotărâre⁷.

Datele constituie un ansamblu de caractere și simboluri ce nu au fost încă interpretate, ceva cunoscut sau presupus a fi un fapt, considerat baza unui raționament sau calcul care poate fi stocat / transmis sub formă de semnale electrice, bandă ori disc magnetic etc. și asupra căruia pot fi executate de către calculatoare o serie de operațiuni. Data este brută, ea există pur și simplu și nu are nicio semnificație prin simpla existență. Set discret și obiectiv de observări individuale, fapte, măsuri ale atributelor independente de context, cu privire la entități (oameni, locuri, lucruri, evenimente), data constituie o informație potențială, un fapt sau o expresie a unui eveniment fără relaționarea cu alte lucruri⁸.

⁶ Bellinger, Gene; Durval Castro și Anthony Milles, *Data, Information, Knowledge, and Wisdom*, http://www.systems_thinking.org/feedback.htm, p. 1.

⁷ Davenport, Thomas H.; Prusak Laurence, *Working Knowledge: How Organizations Manage What They Know*, Boston, Harvard Business School Press, 1997, pp. 2-3.

⁸ Bellinger, Gene; Durval Castro; Anthony Milles, *Data, Information, Knowledge, and Wisdom*, http://www.systems_thinking.org/feedback.htm, p. 2.

Datele informative reprezintă o sintagmă utilizată de serviciile secrete în legătură cu elemente și fapte relevante pentru securitatea națională, obținute în cadrul activității informativ-operative și a cercetării surselor deschise, care, evaluate, analizate și integrate, pot constitui punctul de plecare în rezolvarea unei probleme sau în luarea unei decizii. Acest ansamblu de date prezintă valoare în procesul de informare și / sau decizional, ameliorează cunoașterea persoanei-receptor astfel încât aceasta este în măsură să îndeplinească mai eficient o activitate sau să fundamenteze și să ia o decizie mai bună.

Termenii *informații brute* și *evidențe* reprezintă date ce pot fi relevante, frecvent utilizate ca elemente ale consumatorilor de date⁹. Datele constituie reprezentarea convențional-codificată a unei informații, întrucât *informația* o înțelegem ca măsură de organizare, ordonare, semnificație a unui sistem / mesaj; un element de cunoaștere înregistrat sub formă scrisă, orală sau audiovizuală. Același set de simboluri poate oscila între dată și informație în funcție de circumstanțe. Datele care au dobândit înțeles prin conectare relațională¹⁰ devin, prin prelucrare, informații utile pentru a comunica o anumită semnificație ori cunoștințe, idei sau concluzii.

Davenport Thomas H. și Prusak Laurence formulează cinci *modalități*¹¹ de lucru pentru transformarea datelor în informații:

- *contextualizare* – cunoașterea scopului pentru care datele au fost culese;
- *categorizare* – cunoașterea unităților de analiză și a componentelor cheie ale structurării datelor;
- *calculare* – datele pot fi analizate matematic și statistic;
- *corectitudine* – din date au fost eliminate erorile;
- *condensare* – datele pot fi sintetizate.

Informația presupune un nivel de înțelegere și interpretare, fiind

⁹ Waltz, Edward, *Knowledge Management in the Intelligence Enterprise*, Boston, Artech House, 2003, p. 3.

¹⁰ Davenport Thomas H., Prusak Laurence, op.cit., p. 14.

¹¹ Ibidem.

susceptibilă a fi transmisă, stocată și conservată cu ajutorul unui suport; este comunicare, dată ori mesaj care furnizează, direct ori indirect, unele cunoștințe sau semnificații despre starea, situația ori condițiile unor evenimente, fenomene, fapte, procese, idei, opinii etc. sociale, economice, științifice, tehnice, trecute, prezente sau viitoare; presupune reflectare în conștiința umană a legăturilor obiective cauză-efect din lumea reală înconjurătoare, constând în știri, înștiințări, mesaje care prezintă interes pentru primitor, în sensul că îi sporește, prin noutate, gradul de cunoaștere a proceselor și fenomenelor respective.

Unitatea elementară de informație este reprezentată de o diferență percepută de receptor față de ceea ce el cunoștea; *informare* (orig. latină) înseamnă a da o formă, procesul de transformare de la ceva fără formă la altceva pus într-o formă. Informația reprezintă o modificare a proiecției imaginii prin informare, primirea și înțelegerea mesajului. Ca rezultat al activității de informații beneficiarul este *informat*, în fond imaginea pe care el o percepe cu privire la un aspect se transformă.

Informația are un rol important în procesul de analiză-decizie-acțiune-control al oricărei organizații. Obținerea ei presupune costuri înalte de producere comparativ cu cele relativ reduse pentru reproducere și stocare, în timp ce transferul/schimbul informației este facil iar consumul ei este nedistructiv. Resursele informaționale au un caracter perisabil, sunt nelimitate și pot furniza avantaj concurențial, iar accesul la resursele informaționale publice reprezintă un drept al cetățenilor în statele democratice.

Informația presupune: elaborare mentală; transmiterea și recepționarea ei la destinatar; prelucrarea semnificațiilor receptate prin sistematizare, ordonare, ierarhizare a elementelor mesajului; adoptarea unei decizii – evaluare, estimare ori măsurare a semnificațiilor mesajului receptat, acțiunea de răspuns, elaborarea sau nu a feedbackului; continuarea procesului – prin conexiunea inversă – rezultatele informării se întorc la punctul de intrare al sistemului informațional.

Informația pentru securitate națională – intelligence – este un produs analitic, rezultat al activității specializate de căutare, identificare, obținere, prelucrare/procesare a datelor referitoare la disfuncții,

vulnerabilități, factori de risc, amenințări, stări de pericol la adresa principiilor și normelor politico-sociale statornicite prin Constituție. În actualul mediu geopolitic și geostrategic, date fiind amenințările interne, externe și cele transnaționale, statul român, prin activitățile de informații, contrainformații și securitate, protejează cetățeanul și națiunea, contribuind la menținerea stabilității interne și la consolidarea mediului internațional de securitate. Aceste necesități și interese conferă informației pentru securitate valoare de patrimoniu strategic¹².

Termenul „intelligence” se traduce și prin „cunoștințe”, „înțelepciune”, iar conceptul desemnează și serviciile/structurile de informații formate la nivelul unui stat sau organizații de state, precum și activitățile și procesele care au loc în cadrul acestora în vederea obținerii și prelucrării de informații. Ca *noțiune* – este asociată în mod particular relațiilor politice internaționale, apărării, securității naționale și secretului – sens în care, înțelegem acel produs care are caracter secret și este realizat pe baza analizei și prelucrării unor serii de informații, unele secrete altele nu, care se încadrează în categoria „information”¹³. Ca *domeniu de interes guvernamental* – este o componentă importantă a sistemului național instituțional al puterii de stat și un element fundamental în luarea deciziilor cu privire la securitatea națională, strategia de apărare și relațiile de politică externă¹⁴.

Intelligence-ul rezultă din culegerea, observarea, investigarea, selectarea, procesarea, evaluarea, analiza, integrarea și interpretarea informațiilor¹⁵. Termenul se află într-o strânsă legătură cu ciclul de intelligence, un proces în care informația brută este achiziționată, transformată în intelligence și diseminată în mod corespunzător¹⁶. Se referă la un tip special de cunoștințe, care conțin informații strategice,

¹² *Doctrina națională a informațiilor pentru securitate*, aprobată de Consiliul Suprem de Apărare a Țării, București, 2004, p. 9.

¹³ Medar, Sergiu; Cristi Lățea, *Intelligence pentru comandanți*, București, Editura Centrului Tehnic-Editorial al Armatei, 2007, p. 29.

¹⁴ Interagency OPSEC Support Staff, *Compendium of OPSEC Terms*, Greenbelt, MD: IOSS, April 1991; <http://www.fas.org>, p. 1.

¹⁵ <http://www.dtic.mil/doctrine/data/i/4850.html>, p. 1.

¹⁶ Boyd, John R., *The Essence of Winning and Losing*, 28 June 1995, http://www.chetrichards.com/modern_business_strategy/boyd/essence/eowl_frameset.htm, p. 4.

tactice sau operaționale, necesare pentru realizarea unei misiuni și care relevă puncte critice și oportunități ce pot periclita sau asigura atingerea scopului urmărit. Adesea reprezintă posibilitatea cunoașterii unor lucruri, fenomene care nu puteau fi înțelese din cauza unei complexități create în mod deliberat pentru ascunderea lor¹⁷.

Nevoile specifice de intelligence rezultă din necesitatea prevenirii manifestărilor surprinzătoare ale mediului și avertizării cu privire la posibile consecințe, funcție de acțiunile în derulare, precum și a stabilirii deciziilor referitoare la activitățile pe termen mediu și lung. Procesul de intelligence presupune, întotdeauna, managementul datelor, al informațiilor și al cunoștințelor pentru a realiza în secret analize prin care se descoperă anumite fapte, evenimente în legătură cu care se dorea păstrarea unei discreții; înseamnă cunoașterea și recunoașterea lumii din jurul nostru – precedă deciziei și acțiunii. În timp, evoluția acestui proces a cunoscut următoarele etape¹⁸:

- Până în anul 1700 procesul de intelligence era concentrat pe culegerea informațiilor prin intermediul surselor umane sub activități acoperite.

- În perioada 1700-2000 colectarea informațiilor se realiza preponderent cu ajutorul surselor tehnice prin activități de la distanță.

- După anul 2000 activitatea de intelligence a început să se realizeze prin noduri de rețea utilizându-se proceduri tehnice de control al acestora.

- În viitor, culegerea informațiilor se va derula centrat pe cunoaștere, prin activități de control al percepțiilor – cunoașterea comportamentului uman în scopul influențării și determinării deciziilor oamenilor.

Din punct de vedere social, intelligence-ul poate fi definit, ca fiind procesul prin care o societate, o organizație sau un individ acumulează informații (în cel mai restrâns sens), le procesează, le evaluează, le înmagazinează și le utilizează pentru a acționa.

Este necesar să facem o precizare care se referă la distincția dintre *informație* și *intelligence*:

¹⁷ Waltz, Edward, *Knowledge Management in the Intelligence Enterprise*, Boston, Artech House, 2003, p. 2;

¹⁸ Ibidem, p. 7.

- *informația* este un material neevaluat, adesea descriptiv, provenit din observații, interceptări ale unor comunicații, rapoarte, zvonuri sau imagini. Informațiile pot fi adevărate sau false, precise ori imprecise, confirmate sau neconfirmate, pertinente ori fanteziste. Informațiile reprezintă material brut pentru cunoaștere;

- *intelligence* este produsul rezultat în urma colectării, a evaluării, și a interpretării informațiilor. Întotdeauna produsul intelligence este confirmat din mai multe surse, de preferință într-un proces încrucișat.

Având în vedere aceste aspecte ce țin de „ABC”-ul activității de informații, se pune întrebarea legitimă: „Este pregătită opinia publică din România să asimileze termenul *intelligence* în loc de *informații*?”¹⁹. Apreciem că, prin explicarea conținutului noțiunilor, acest lucru este posibil, tot așa cum au fost asimilați și alți termeni foarte uzitați în prezent. De altfel, în clipa în care am vorbi despre *serviciile de informații* am putea considera că produsul final al acestora este *informația*, adică acel produs care, practic, nu este suficient structurat pentru a fi folosit de către decident. De aceea, sintagma corectă ar fi cea de *servicii de intelligence*.

Acest tip de produs de intelligence apare ca o dublă întreprindere: exprimare plus cunoaștere. Pe de o parte, exprimarea este dependentă de condițiile producerii – libertăți și constrângeri – care își lasă amprenta asupra informației. Pe de altă parte, destinatarii îi înglobează sensuri și semnificații legate de validitate, veridicitate, legitimitate funcție de condițiile de producere, canalul de circulație și indicațiile privind scopul mesajului.

În fond, simpla informație, mesajul, codul constituie baza fundamentală a cunoașterii ca act prin care spiritul sesizează un obiect, o stare, un fenomen, o prezență de spirit. Acestea pot conduce de la cunoașterea comună, simpla identificare, până la cunoașterea științifică, înțelegerea exactă și completă²⁰.

¹⁹ Medar, Sergiu; Cristi Lățeș, *Intelligence pentru comandanți*, București, Editura Centrului Tehnic-Editorial al Armatei, 2007, p. 12.

²⁰ Le Coadic, Yves-F., *Știința informării*, București, Editura Sigma, 2004, p. 7.

Cunoașterea, fie că este vorba de simpla informare, despre evenimente politice, sociale, științifice, tehnologice, fie că este vorba de însușirea semnificației informative, presupune existența unui sistem de semne și simboluri²¹ strict legate de omul care este capabil să acumuleze experiență, convingeri, sentimente, valori și motivații. Cunoașterea este intuitivă, constituie baza pentru un proces care continuă de-a lungul timpului, folosind reprezentări ale raționamentelor, adică generarea de cunoștințe noi din cunoștințele, datele și informațiile existente²².

Conceptul de cunoaștere exprimă o mulțime de structuri matematice universale și eterne, legi care controlează mișcarea, materia și forța, inclusiv pe cele ce determină comportamentul ființelor vii, limbajul și raționalitatea oamenilor și este deschis unei multitudini de interpretări. El a evoluat pe măsură ce noi și noi aspecte ale realității au fost descoperite și analizate.

Ca proces, cunoașterea este rezultat al învățării, implicând achiziționarea de informații și cunoștințe de specialitate în scopul utilizării lor nemijlocite, presupune existența în forme delimitate istoric, este afirmată și mediată simbolic și este dependentă de anumite practici.

Cunoștințele sunt informațiile analizate, înțelese și explicate care stau la baza realizării predicțiilor și prognozelor, furnizează un nivel de înțelegere care include atât relații/legături stabile, cât și dinamice între elementele de date, precum și comportamentul trecut și viitor al modelului structural al acestora²³.

Cunoștințele derivă din și adaugă valoare informațiilor prin comparare, conectare, consecințe și conversație. Ele constau în fapte, adevăruri și credințe, perspective și concepte, hotărâri și așteptări,

²¹ Ibidem, p. 8.

²² Davenport Thomas H., Prusak Laurence, op.cit., p. 14.

²³ Waltz, Edward, *Knowledge Management in the Intelligence Enterprise*, Artech House, Boston, 2003, p.3.

metodologii și *know-how* care sunt acumulate și integrate în timp pentru a fi utilizate în anumite situații specifice ori pentru a răspunde unor provocări.

Cunoștințele nu sunt produse ale inteligenței pur și simplu, deși ele rezidă în interiorul persoanei și reprezintă un mix fluid construit pe contextul informațional, introspecții și experiență, furnizând un cadru conceptual pentru evaluarea și încorporarea de noi experiențe și informații. Ele își au originea și se aplică în mintea persoanelor implicate în procesul de cunoaștere²⁴. În fond, tot ceea ce vedem și auzim nu există cu adevărat în realitate. Culoarele și sunetele pe care le percepem sunt de fapt creații ale rațiunii umane ca efort de înțelegere a radiațiilor electromagnetice cu diferite lungimi de undă și a vibrațiilor cu anumite frecvențe.

Cunoștințele sunt elaborate pentru a rezolva o situație în acțiune și nu sunt niciodată utilizate identic. Noi putem reprezenta cunoștințele ca informații, de exemplu, prin simboluri, dar aceste informații nu sunt niciodată identice cunoștințelor pe care le simbolizează. În situații similare putem reacționa în același mod, amintindu-ne experiența trăită și înmagazinată în informații la care apelăm, dar nu ne putem aminti identic cunoștințele create în momentul experienței inițiale. Cunoștințele nu pot fi reproduse identic deoarece sunt dependente de context, ceea ce afectează sensul și de intuiție care presupune învățare²⁵.

Cunoașterea pentru securitate națională – *knowledge intelligence* – este un proces cognitiv complex de reflectare obiectivă, prin raportare la diferențierea originală, evaluare și analiză a actelor, evenimentelor, faptelor, stărilor de fapt și fenomenelor de interes și de stabilire a caracteristicilor și interacțiunilor dintre acestea, desfășurat de către personal specializat, potrivit competențelor, în scopul identificării disfuncțiilor, vulnerabilităților, factorilor de risc, amenințărilor, stărilor de pericol și posibilelor agresiuni, la adresa valorilor, intereselor și necesităților de securitate.

²⁴ Ibidem, p. 7.

²⁵ Davenport Thomas H., Prusak Laurence, op.cit., 1997, pp. 2-3, 14.

Cunoștințele presupun abilități cognitive de gândire analitică pentru dobândirea de colecții corespunzătoare, deterministice de informații, astfel încât pentru a fi utile trebuie să apelăm la următorul nivel cuprins în categorizarea aspectelor memorate – respectiv la înțelegere.

Înțelegerea este un proces probabilistic, de interpolare, cognitiv și analitic. Distincția dintre înțelegere și cunoaștere este dată de diferența dintre a învăța și a memora. Acesta este procesul prin care putem accesa cunoștințele deținute și sintetiza din ele noi cunoștințe sau, în unele cazuri, cel puțin noi informații, pornind de la ceea ce este deja cunoscut. Înțelegerea se poate construi pe baza informațiilor, a cunoștințelor și a înțelegerilor proprii deținute în prezent²⁶.

Înțelepciunea este un proces nedeterminist, neprobabilist și de extrapolare; conferă înțelegere despre ceea ce înainte era de neînțeles; este esența demonstrației în filosofie; ridică probleme la care nu există răspuns; furnizează discernământ.

Înțelepciunea face apel la toate nivelurile anterioare de conștientă și în mod special la tipurile specifice ale comportamentului uman, coduri morale, etice etc. Ea revine pentru a ne furniza înțelegere despre ceea ce anterior era de neînțeles și, în acest fel, merge și mai departe decât înțelegerea în sine.

Spre deosebire de cele patru niveluri anterioare ale elementelor componente ale gândirii umane, unde se regăsesc întrebări cărora nu li se poate găsi ușor răspuns, înțelepciunea este stadiul rațiunii prin care noi discernem, judecăm, prin ce este bine sau rău, corect ori greșit, orice problemă.

Răspunsul la întrebarea „**De ce *intelligence*?**” poate fi dat de rolul major al cunoașterii de acest tip pentru rezolvarea problemelor societății care va avea în continuare drept fundamente raționale date, informații, cunoștințe, înțelegerea și înțelepciunea.

²⁶ Bellinger, Gene; Durval Castro și Anthony Milles, *Data, Information, Knowledge, and Wisdom*, http://www.systems_thinking.org/feedback.htm.

Având ca obiectiv furnizarea de cunoștințe corecte, relevante și utile pentru luarea deciziilor cu privire la mediul înconjurător, intelligence-ul presupune:

- evaluarea condițiilor situației prezente;
- estimarea perspectivei posibilelor schimbări;
- identificarea vulnerabilităților și oportunităților;
- asistarea conducătorilor în procesul decizional pentru desfășurarea acțiunilor ofensive și defensive generate de primele trei activități.

Intelligence-ul nu reprezintă un alt termen pentru informații. Informațiile sunt utilizate, prin tratare activă, pentru obținerea de intelligence care furnizează cunoștințe cu un important potențial de acțiune. Totuși, nu numai din motive de securitate legate de clasificarea și secretizarea produselor de intelligence, acestea sunt acoperite de un văl de mister întrucât sunt mai puțin concrete decât cunoștințele care presupun mai multă certitudine.

Intelligence-ul nu se confundă cu informațiile sau cunoștințele, deși rezultă din acestea, însă obținute în condiții speciale, într-un mediu ostil. În plus, presupune înțelegerea informațiilor colectate, discernerea semnificațiilor corecte ale datelor, cunoașterea condițiilor prezente și înțelegerea intențiilor adversarului, precum și estimarea tuturor posibilităților și probabilităților de evoluție.

Bibliografie

- Davenport, Thomas H.; Prusak Laurence. (1997). *Working Knowledge: How Organizations Manage What They Know*, Boston, Harward Business School Press.
- Le Coadic, Yves-F. (2004). *Știința informării*. București, Editura Sigma.
- Sergiu, Medar; Cristi Lățea. (2007). *Intelligence pentru comandanți*, București, Editura Centrului Tehnic-Editorial al Armatei.
- Sternberg, Robert J., (1985). *Beyond IQ: A Triarchic Theory of Human Intelligence*, New York, Cambridge University Press.
- Vlăduțescu, Ștefan. (2002). *Informația de la teorie către știință*, București, Editura Didactică și Pedagogică.
- Waltz, Edward. (2003). *Knowledge Management in the Intelligence Enterprise*, Boston, Artech House.